

rudniška četrtnika

glasilo četrtne skupnosti Rudnik, MOL • letnik XXII • številka 1 • april 2025

Četrtna skupnost
Rudnik

Mestna občina
Ljubljana

Kaj in zakaj beremo?

ISSN 2712-2425

9 772712 242009

Naj raste!

Na mojem vrtu so te dni zacvetele narcise. Prve čebulice sem pred leti dobila s starega vrta v Trnovem. Par čebulic, kupček zemlje in že uvele bilke, z obljubo, da bodo nekoč cvetele tudi tukaj – na Rudniku. Zdaj pa me z vsako pomladjo znova presenetijo in navdušijo, kot da hočejo potrditi, kako pomembno se je odpreti. Da nekaj, kar pride od drugod, lahko postane domače. In da različni začetki ne izključujejo skupne rasti.

Ko gledam narcise, me vedno znova spomnijo na ljudi. Na to, kako vsak izmed nas nosi svojo zgodbo, svoje korenine, svojo pokrajino spominov. In kako se te zgodbe prepletajo, včasih povsem spontano. Kljub temu, da živimo v istem kraju, pogosto ostajamo vsak v svojem vrtničku – v svojem ritmu, med svojimi mejami. A resnična moč skupnosti je prav v tem, da si dovolimo prestopiti te meje.

Narcise so mi pokazale, da ni treba izbirati med moje in tvoje. Lahko obstaja nekaj vmes, nekaj skupnega. Skupnost je prostor, kjer sobivajo različnosti. Kjer je lepo, da imamo različne korake, poglede, poti – in da si kljub temu (ali pa prav zato) lahko stojimo ob strani.

Včasih se zdi, da nas svet spodbuja k zapiranju, k temu, da ohranjamo le tisto, kar razumemo, kar je naše, kar nam je znano. A vsaka nova zgodba, vsak nov obraz, vsaka čebulica z drugega vrta nas lahko obogati – če ji pustimo prostor, da zraste.

Naj bo to pomlad priložnost, da pogledamo čez mejo svojega vrta. Da se srečamo, pogovorimo, povabimo drug drugega bližje. Ker le tako skupnost diha. In raste.

KAZALO

- 2 UVOD
- 3 POROČILO ČS RUDNIK
- 5 STROKOVNA EKSURZIJA
- 6 ČISTILNA AKCIJA TD BARJE
- 8 VAS RUDNIK
- 9 IN MEMORIAM - BOGDAN BRADAČ
- 9 TIGRASTI KOMAR
- 10 INTERVJU - NIKO HABINC
- 12 OSKARJEVA EKOŠOLA
- 13 BRALNI KLUB RAKOVNIK
- 14 BRALNA KULTURA
- 16 UŽITNE RASTLINE V NARAVI
- 17 BUTARA, KI JE ZRASLA ČEZ MEJO
- 18 PREVENTIVA
- 19 DOGODKI V ČS RUDNIK

RUDNIŠKO ČETRRTINKO SO ZA VAS PRIPRAVILI

Izdajatelj: Mestna občina Ljubljana,
Četrtna skupnost Rudnik,
Pot k ribniku 20, 1000 Ljubljana,
Tel: 01 428-03-45, Faks: 01 306-12-06,
e-pošta: rudniska.cetrtrinka@gmail.com,
www.rudniskacetrtrinka.si
Najdete nas tudi na Facebooku in
Instagramu pod Četrtna skupnost Rudnik.

Uredniški odbor: Maruša Penzeš
(urednica), Katarina Juvanc Šinkovec,
Silvica Erlih, Aliana Moscatello, Robert
Okorn, Urška Marzidovšek, Peter Kolenc
Številka izdaje: Letnik XXII, številka 1, april
2025, ISSN 2712-2425

Naklada: 5800 izvodov.

Glasilo prejmejo vsa gospodinjstva
v Četrtni skupnosti Rudnik, MOL,
brezplačno.

Rudniška četrtrinka, glasilo Četrtno
skupnosti Rudnik, je vpisana v razvid
medijev, ki ga vodi pristojno ministrstvo
Republike Slovenije, pod zaporedno
številko 779.

Besedila niso lektorirana.

Prelom: Neža Tomori Kontrec

Tisk: Tiskarna PRESENT d.o.o.

Naslovnica: I. P.

Poročilo ČS Rudnik

Foto: Arhiv ČS

Zima običajno prinese nekoliko mirnejši utrip, a kljub temu se je v naši četrtni skupnosti tudi čez zimo marsikaj dogajalo.

Jesen je bila živahna, praznični čas je prinesel kar nekaj dogodkov, prehod v pomlad pa že prinaša novo energijo.

Zaradi projekta aglomeracij v MOL se nam zdi, da je naša ČS zadnji dve leti nenehno gradbišče. O novih križiščih, krožiščih in cestah bomo še pisali, se pa na tem mestu zahvaljujemo vsem krajanom, ki strpno spremljajo gradnjo, čeprav se dnevno soočajo z novimi situacijami pri odhodu oz. prihodu domov. Razumemo tudi tiste, ki nas razburjeni pokličete, a ko se gradbišče zaključi in se domov pripeljete po novi cesti, so neprijetni trenutki pozabljeni.

Prek fotografij vas na kratko povabimo na dogajanja v preteklih mesecih.

Rekonstrukcija dela Jurčkove ceste, od Peruzzijske do krožišča pri Supernovi je v zaključni fazi prenove, v naslednjih mesecih se bodo urejali še posamezni odseki v Nakupovalnem središču Rudnik.

Končno se lahko zapeljemo ali sprehodimo po v celoti prenovljeni lžanski cesti, od Karlovškega mostu do Hauptmanc.

S prenovo lžanske ceste je bil Botanični vrt UL kar nekaj časa brez prave ograje. Ob sedanji rekonstrukciji ceste je vrt dobil novo ograjo, leseno, ki spominja na tisto, ki je bila okoli vrta že pred več kot 200 leti - ograjo, ki predstavlja odprt prostor in dovoli mimoidočim pogled v vrt, hkrati pa neopazno omejuje Botanični vrt in cesto.

V prazničnem času smo z Vrtcem Galjevica in OŠ Oskarja Kovačiča pripravili še eno prijetno Praznično decembrsko popoldne. Po bazarju izdelkov v vrtcu, predstavo in rajanjem, so naši najmlajši odšli nasmejani in z novim darilom, ki so ga v ČS pustili dobri decembrski možje.

Čeprav ne želimo omejevati poti, smo se pri Strelišču odločili, da zaradi varnosti pešcev, postavimo varnostne količke, ki preprečujejo vožnjo motornih vozil po pločniku.

Letos smo s Kurenti v DCA Rudnik skupaj odganjali zimo. Če smo bili uspešni, nismo preverjali, eni bodo rekli, da smo bili, drugi pa, da ne. Edino, kar je pomembno je to, da smo preživeli prijetno medgeneracijsko družabno dopoldne, se zabavali in posladkali s pustnimi krofi!

Zaradi gradnje vrtca in ukinitve (starega) igrišča pred dvorano Krim bo ena zunanja namiznoteniška miza dobila novo lokacijo - na Rakovniku pred Društvom upokojencev Krim Rudnik oz. pred dvorano BŠK Krim.

Kdo bi si mislil, da je potreben tečaj za pametne telefone?! Če so tako pametni, bi mislili, da znajo vse sami, brez naše pomoči ... no, pa vemo, da ni tako. Ker so naši starejši krajani že osvojili delo z računalnikom, se sedaj izpopolnjujejo tudi za uporabo pametnih telefonov.

Eni najbolj obiskanih dogodkov so brezplačne delavnice ČS Rudnik, ki jih za nas izvaja društvo Poligilda. Vedno pogosteje se zgodi, da so vsa mesta zasedena takoj, ko objavimo vabilo na delavnice. Hvala vsem obiskovalkam in obiskovalcem za zaupanje in vabljeni tudi v bodoče. Sem ter tja lahko s seboj pripeljete tudi kakšnega spremljevalca!

Svetniki Četrtna skupnosti Rudnik na strokovni ekskurziji v Gorici in Novi Gorici

Avtor: Maruša Penzeš

Svetniki Četrtna skupnosti Rudnik so se marca udeležili strokovne ekskurzije v Novo Gorico in italijansko Gorico, kjer so spoznavali bogato zgodovino obeh mest ter pomen čezmejnega sodelovanja. Ekskurzija je bila nadaljevanje njihovega rednega strokovnega izpopolnjevanja in širjenja znanj na različnih področjih delovanja lokalne skupnosti.

Uvodoma so se svetniki ustavili pri Frančiškanskem samostanu Kostanjevica v Novi Gorici, kjer jih je sprejel župnik gospod Boštjan Horvat. Pod vodstvom vodnice gospe Mirjam Breclj so si ogledali zgodovinsko pomembne prostore samostana, med drugim tudi grobnico Burbonov in znamenito Škrabčevo knjižnico. Zgodovinski okvir dogajanja je podal priznani zgodovinar dr. Renato Podbersič.

Sledil je ogled Gorice na italijanski strani, kjer so si udeleženci med drugim ogledali Trg Evrope, simbol povezovanja dveh mest in kultur. V Novi Gorici so se nato srečali s predstavniki tamkajšnje krajevne skupnosti Nova Gorica, njen predsednik, gospod Gregor Humar je predstavil delovanje KS, pogovor pa je potekal predvsem o izzivih in priložnostih čezmejnega sodelovanja ter vlogi lokalnih skupnosti v okviru projekta Evropske prestolnice kulture 2025. Svetniki so izmenjali poglede na razvojne izzive in dobre prakse upravljanja lokalnih skupnosti.

Zaključek dneva je potekal ob kosilu in neformalnem srečanju, kjer se

Sprejem v Krajevni skupnosti

jim je pridružil tudi naš podžupan, gospod Dejan Crnek.

Ekskurzija v Gorico in Novo Gorico s poudarkom na čezmejnem sodelovanju se umešča v niz podobnih izobraževalnih obiskov: svetniki so v preteklih letih že obiskali Občino Ig, kjer so spoznavali lokalne naravne in kulturne znamenitosti, ter Mestno

občino Maribor, kjer so se podrobneje seznanili s procesom participativnega proračuna.

Tokratna strokovna pot je znova potrdila pomen povezovanja, izmenjave dobrih praks in poglobljanja poznavanja širšega družbenega konteksta, v katerem delujejo lokalne skupnosti.

Čistilna akcija Turističnega društva Barje 2025

Avtorica: Mag. Alojzija Strle, predsednica TD Barje

Turistično društvo Barje že dve desetletji v okviru akcije »Za lepšo Ljubljano« organizira in izvede čistilno akcijo na področju Barja. Pri tem društvo sodeluje s Turizmom Ljubljana in Četrtno skupnostjo Rudnik. Letošnja akcija je potekala v soboto, 29. marca 2025.

Čistilne akcije se je, kljub slabemu vremenu, udeležilo kar 58 registriranih udeležencev (zaradi zavarovanja za primer nesreče) in več kot 30 takšnih, ki so se čiščenju pridružili kar na samem terenu ter velika skupina gasilcev PGD Barje.

Vreče smo dobili pri JP Snaga, na lastne stroške pa smo nabavili še kvalitetne zaščitne rokavice, kovinske prijemalke in odsevne jopiče, da smo udeležencem zagotovili večjo varnost pri rokovanju z vsakovrstnimi odpadki in pri gibanju ob prometnih poteh. Vsi registrirani udeleženci so bili na dan, ko je potekala akcija, nezgodno zavarovani pri zavarovalnici, za primer morebitnih nezgod oziroma poškodb.

Očistili smo vsa onesnažena območja in sicer: ob Ižanski in Peruzzijski cesti, območja Črne vasi in Lip, območja Rebekovega in Brglezovega štradona, območja Hauptmance in Dolgi breg, območja Črne poti in Kozlerjeve gošče in tudi okolico vseh turistično zanimivih lokacij

našega Barja. Očistili smo tudi okolico in dvorišče bivše šole Barje na Ižanski cesti 303, kjer Barjani pričakujemo nastanek bodočega družbenega Centra Barje, vključno z obnovo stare šole, kjer je sedanji in bo tudi bodoči sedež vseh domicilnih barjanskih društev.

Zbrano je bilo za petnajst avtomobilskih prikolic smeti in odpadkov (okoli 2400 kg oziroma 15 m³), ki so jih iz dveh zbirnih centrov še isti dan odpeljali s tovornjaki delavci JP Snaga.

Glede na obseg pobranega materiala ugotavljamo, da je letos naše Barje ponovno bolj onesnaženo v primerjavi s preteklimi leti.

Vzrok za povečano onesnaženje je v tem, ker je obiskovalcev Barja v zadnjih letih vse več. Prav zato društvo vsako leto organizira čistilno akcijo, letos je to že 21. po vrsti, med letom pa nam s čiščenjem pomagajo

tudi plogarji. In za to smo jim neskončno hvaležni že od maja 2021, ko smo z majčko »Ljubljana je lepo mesto«, ki smo jo za namene promocije dobili od Turizma Ljubljana, nagradili prvega plogarja Barja gospoda Roka Kunaverja in vse objavili na Facebook profilu našega društva.

Ploganje!

Kaj pa ploganje je? Ploganje, je nekakšna kombinacija besed »plock upp«, kar v švedščini pomeni »pobirati« in angleške besede za tek »jogging«, je torej **vsakršna športna aktivnost v naravi** (tek, kolesarjenje, veslanje, sprehanje, supanje, treking, jahanje, kopanje, tek na smučeh, ...), **ki vključuje pobiranje smeti na poti**. Ploganje je vedno bolj priljubljen med rekreativci, ki so ekološko ozaveščeni, plogarja ali plogarko pa prepoznate po vrečki za smeti, v katero med svojo aktivnostjo pobira smeti. Nova aktivnost ni pomembna zgolj zaradi pozitivnega vpliva na okolje, temveč dobro vpliva tudi na zdravje vsakega posameznika, saj se je potrebno velikokrat ustaviti in se priogniti, kombinacija gibanja na svežem zraku in občutka, da delaš nekaj dobrega, pa deluje kot naravni antistresni tretma. Društvo je opisano aktivnost predstavilo tudi na 2. Ljubljanskem festivalu športa v parku Tivoli in tudi ob prazniku Dneva četrtni skupnosti Rudnik.

Razveseljiva je tudi informacija, da med izvajanjem akcije med udeleženci ni bilo nobene poškodbe. Pozitivna ugotovitev je tudi ta, da se vsako leto akcije udeleži vse več mladih družin iz širšega mestnega okolja, ki smo jih organizatorji zelo veseli, saj nam dokazujejo, da lepo Barje ni le naša »barjanska« želja po lepem okolju, ampak tudi želja velikega števila meščanov Ljubljane. Vse več je meščanov, ki se na različne načine sproščajo v tem lepem in posebnem delu Ljubljane. Številni obiskovalci odkrivajo lepote barjanske pokrajine na sprehodih, kolesarjenju, razglednih točkah, ob opazovanju posebnih rastlinskih vrst in živali in vse le pet kilometrov iz centra glavnega mesta.

Pogostitev in še posebej razdelitev spominskih majic z napisom »Ljubljana je najlepše mesto« je bila višek družabnega dogodka ob zaključku akcije. Razšli smo se dobre volje ter z obljubo, da se drugo leto dobimo na Čistilni akciji TD Barje 2026. Tudi vse ostale prijazno vabimo na tradicionalno čistilno akcijo, že med letom pa lahko obujete športne copate, vzamete vrečko za smeti in se podate na ploganje po Barju.

Vas Rudnik

Zapisano po spominih krajana, Bogdana Bradača

Foto: Vekoslav Kramarič, Slovenski etnografski muzej

Spomini so dragoceni mostovi med preteklostjo in sedanjostjo. Ko jih zapišemo, postanejo tudi mostovi za prihodnost – da bi tisti, ki prihajajo za nami, razumeli, kaj je oblikovalo kraje, ki jih danes poznamo.

Gospod Bogdan Bradač, spoštovani sokrajan z Rudnika, ki nas je zapustil v začetku letošnjega leta, je s svojimi zapisi želel prav to – ohraniti spomin na Rudnik, kot ga je poznal in soustvarjal.

Nekoč je bil Rudnik pretežno kmetijsko območje, kjer so se prebivalci ukvarjali s poljedelstvom in živinorejo. Obdelovali so predvsem žita, krompir, koruzo in zelenjavo, del pridelkov so prodajali na ljubljanskih tržnicah. Zaradi rodovitne zemlje in bližine vodnih virov je bilo kmetijstvo dobro razvito.

V živinoreji je prevladovala reja krav, kmetje so mleko prodajali v Ljubljani ali ga uporabljali za lastne potrebe, redili prašiče, perutnino in občasno ovce, večje kmetije pa so imele tudi konje, ki so jih uporabljali za furmanstvo, prevoz tovora in ljudi. Od tovora so prevažali hlevski gnoj, z lojtrniki s t.i. »trugah«, v lesenem okviru, ki je bil nameščen na voz, so prevažali pesek, ki so ga vozili iz Podmolnika pod Orlami in več vrst proda, ki so ga vozili iz savskega prodišča pri Tacnu, za katerega so imeli tudi plačane licence, s katerimi so pridobili dovoljenje za odvoz proda iz reke in trgovanje z njim.

Dejavnost furmanstva je prenehala z uvajanjem tovarnjakov, še posebej po tem, ko je bila v Ljubljani prepovedana vožnja furmanov skozi mesto in po glavnih cestah. Mlajši furmani so se preusmerili v prevoze s tovarnjaki, starejši pa so prenehali s to dejavnostjo. Z urbanizacijo Rudnika kmetijska dejavnost zmanjševala, vseeno pa je danes še nekaj posameznikov ohranja tradicionalno kmetovanje. Vendar pa spomin na nekdanji način življenja ostaja pomemben del zgodovine tega predela Ljubljane.

Tudi vas in vaše znance vabimo, da z nami delite spomine o življenju v ČS Rudnik, saj je ustno izročilo dragocen vir podatkov.

Tigrasti komar (*Aedes albopictus*): Nadloga, ki jo lahko omejimo sami

Avtor: M. P., vir: ljubljana.si

Tigrasti komar, doma iz jugovzhodne Azije, se je v Evropi prvič pojavil leta 1979 v Albaniji, kamor je pripotoval z ladijskim tovorom rabljenih avtomobilskih gum. Od takrat se je izredno hitro razširil po vsej celini, tudi po Sloveniji. Zaradi vedno toplejših pomladi in dolgih poletij ima danes pri nas odlične pogoje za razmnoževanje. Njegova posebnost je, da pika podnevi in uspeva v urbanem okolju, zato postaja resna nadloga, ki vpliva na kakovost našega življenja.

A dobra novica je ta, da lahko veliko naredimo sami – z nekaj enostavnimi ukrepi v svoji okolici mu bistveno otežimo življenje. Ker je tigrasti komar slab letalec in redko preleti več kot 200 metrov, je ključna prav skrb za neposredno okolico doma.

Kako ga učinkovito odpraviti ali vsaj močno zmanjšati njegovo število:

Odstranite stoječo vodo – Tigrasti komar za razmnoževanje potrebuje zelo malo vode. Preglejte okolico hiše in redno praznite:

- podstavke za rože,
- zalivalke, vedra, odprte platenke,
- napihljive bazene, vodne igrače in druge posode, kjer se lahko nabira deževnica.

Ne pozabite na manj očitne koticke – Redno:

- čistite žlebove in pokrove sodov,
- praznite in pokrivajte deževnice,
- ne puščajte vode na ponjavah, ceradah ali platnih,
- pazite, da se voda ne zadržuje v starih gumah ali okrasnih posodah.

Ne izlivajte vode v kanalizacijo – Tako preprečite širjenje jajčec v širše okolje.

Sadite rastline, ki odganjajo komarje – Pomagajo roženkraut, meta, melisa, bazilika, žajbelj, timijan, koper, šetraj in komarček. Te rastline lahko posadite v lončke na oknih, balkonih ali vrtovih – so estetske in hkrati naravni repelent.

Bodite pozorni že spomladi – Ko se temperature začnejo dvigovati, komarji začnejo cikle razmnoževanja. Dormantna jajčeca, ki prezimijo, se ob prvi vodi hitro izležejo – zato je ključno, da ukrepamo že zgodaj.

Čeprav pri nas (za zdaj) ne prenašajo nevarnih bolezni, kot so denga, čikunguja ali virus zika, so tigrasti komarji vseeno izredno nadležni. Njihovi piki lahko povzročijo srbečico, oteklino in pri občutljivih ljudeh tudi bolečino.

S preprostimi preventivnimi ukrepi lahko močno zmanjšamo njihovo prisotnost – in s tem zaščitimo sebe, svoje bližnje ter omogočimo brezskrbnejše uživanje na vrtu, terasi ali balkonu. V boju proti tigrastemu komarju je vsako suho vedro in prazna platenka korak bližje k bolj mirnemu poletju.

Bogdan Bradač

Januarja letos smo se poslovili od gospoda Bogdana Bradača, našega spoštovanega sokrajana z Rudnika, ki je bil po izobrazbi strokovnjak za vodarstvo in je dočakal častitljivih 90 let.

S svojo mirnostjo in preudarnostjo je dal pomemben prispevek dogajanjem v naši družbi. Na svojem strokovnem področju je bil zelo uspešen pri ohranjanju naravnih danosti, v družbenem življenju pa kot predsednik skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik (1990-1994) in podžupan Mestne občine Ljubljana v mandatih župana dr. Dimetrija Rupla (2005) in županje ge. Vike Potočnik (2007).

Vidno je bil že prej prisoten tudi v svoji Krajevni skupnosti Rudnik in v Samoupravni telesnokulturni skupnosti Vič-Rudnik.

Še lani jeseni nas je v pisarni ČS Rudnik obiskal in nam za objavo v Četrtniki prinesel zapiske z zajetnim kupom svojih spominov na življenje na Rudniku, kjer je živel od svoje mladosti in ga pomagal ustvarjati v dobrobit sočloveka in narave. Dogovorili smo se, da bomo njegove spomine objavili v več delih. Žal je dočakal le prvo objavo.

Njegova zapuščina v lokalnem in širšem družbenem prostoru ostaja, njegovi zapisi pa so dragocen vir za osvetlitev zgodovine in razvoja naselja Rudnik in drugih delov naše četrtnske skupnosti.

Gospod Bradač nam je veliko napisal o našem prostoru. Zagotovo pa imate mnogim med vami še kakšne druge spomine. Pošljite nam jih, da jih bomo skupaj obujali!

NIKO HABINC - radoveden um na poti do zmag

Avtor: K. J. Š.

Foto: Osebni arhiv

Spoznavmo nekdanjega učenca Osnovne šole Oskarja Kovačiča, ki že pri rosnih letih dosega vrhunske uspehe na mednarodnih tekmovanjih iz znanja. Med fiziko, astronomijo in športom ohranja ravnovesje in radovednost, ki ga žene naprej. Njegova zgodba je poklon vztrajnosti, skromnosti in iskreni ljubezni do učenja.

Zahvaljujem se učiteljicama Andreji Verbinc, ki mi je namenila ogromno pozornosti pri gojenju talentov in Urški Lun, ki je sprejela za učitelja nedvomno pogumno odločitev, da pri fiziki lahko sam raziskujem naprednejšo fiziko

Kako bi se opisal v treh besedah?

Zanimivo vprašanje, za katerega menim, da najboljši odgovor lahko podajo le ljudje, s katerimi preživim največ časa. Če bi vseeno moral izbrati; radoveden, premišljujoč in vztrajen.

Katere so tvoje največje strasti in talenti? Kdaj si jih prvič odkril?

Moji talenti so najbolj izraziti na področju naravoslovnih ved in matem-

atike. Tu me trenutno najbolj privlači ta fizika in njena podveda astronomija. Do neke mere kontrast temu je World Scholar's Cup (WSC) neka mešanica debatnega turnirja, splošne razgledanosti in pisanja esejev v angleščini, ki sem se ga udeležil lani in letos. Navedena kategorije WSC mi vzbujajo interes, saj se mi ozaveščenost in kritično razmišljanje zdita dve izmed pomembnejših kvalitete pri človeku. Zdi se mi, da izjemna globina znanja na le enem ali dveh znanstvenih področjih v današnjem svetu preprosto ni dovolj. Ozir na svet okoli sebe daje tudi znanstvenemu delu smisel.

Namesto da nadaljujem s talenti na tekmovanjih, bi pustil rezultat, da govorijo zase in bi se osredotočil na svoje hobije. Zaradi dolgih ur za knjigami ali računalnikom mi je pomembno, da se ukvarjam tudi s športom. Glede na to, da tekmovanja iz znanja jemljem zelo tekmovalno, jemljem šport bolj za sprostitev. Trikrat do štirikrat tedensko se udeležujem treninga namiznega tenisa, poleg tega pa ob vikendih rad zajaham kolo in se odpravim do lokalnih trailov na Golovcu. Gorsko kolesarjenje je odlična kombinacija adrenalina, zdrave fizične aktivnosti in preživljanja časa v naravi. Pozimi me razveseljuje smučanje.

Ko se šolsko leto zaključi, imam mnogo več časa in običajno se s starši odpravimo na grški otok Lefkas, v majhno obalno mesto Vassiliki, ki je raj za windsurfanje (jadranje na deski). Ljudem, ki se s tem športom ne ukvarjajo, je težko pojasniti, kakšen užitek doživiš, ko gre vse prav in z desko "glisiraš" po gladini vode.

Poleg športa mi je ena od pomembnejših prostora dejavnosti druženje s prijatelji. Z vrstniki se je vedno najlažje pogovarjati o aktualnih zadevah, kot tudi njihovem doživetju odrasčanja in vseh prilog, ki pridejo z njim.

S starši mi je najljubša aktivnost potovanja, saj pogosto obiščemo zelo zanimive kraje. Čeprav je doma res najlepše, menim, da odkrivanje novih okolij, kultur in običajev širi obzorja bolj, kot bi jih kdaj koli lahko le opis ali posnetek.

Imaš kakšen poseben dosežek, na katerega si še posebej ponosen? Lahko z nami deliš svojo izkušnjo?

Kot svoj največji dosežek dojemam 4. mesto na Mednarodni mladinski naravoslovni olimpijadi (IJSO) lani v Bukarešti. Na tekmovanje sem se res ogromno pripravil in lepo je videti sadove svojega dela. Poleg mojega vloženega truda tovrsten uspeh odraža tudi odlične priprave slovenske ekipe. Slovenija dosega na IJSO res iz-

jemne uspehe, predvsem glede na to, da je to šele 5. udeležba na omenjeni olimpijadi. Za prikaz naj omenim, da Slovenija leta 2022 v Kolumbiji in prej ni osvojila zlatih medalj, lani eno, letos pa kar dve z visoko skupno uvrstitvijo.

Ena izmed posledic uspeha na IJSO je bila tudi, da sem bil na Valu 202 izbran za osebnost tedna in nato osebnost meseca. To mi veliko pomeni, saj opozarja na mnoge slovenske uspehe na mednarodnih tekmovanjih iz znanja, o katerih javnost žal še mnogo premalo sliši.

Kakšen je tvoj tipičen dan – kako usklajuješ šolo, hobije in druge dejavnosti?

Moj tipičen dan se začne okoli 6.30. Po zajtrku se odpravim na avtobus in v okoli petinštiridesetih minutah prispem do Gimnazije Bežigrad. Do pričetka pouka še dobrih deset minut, poklepetam s sošolci, odigram kako partijo taroka ali naredim domačo nalogo za nemščino. Med 8.00 in 10.25 imam prve tri ure pouka, ki jim sledi polurni glavni odmor. S sošolci takrat igramo igre s kartami ter se pogovarjamo o vsakovrstnih temah. Sledijo nadaljnje štiri ure pouka. Nato se odpravim na kosilo ter odigram še kako igro pokra s sošolci preden se mi okoli 14.30 začne kateri izmed krožkov, ki jih obiskujem.

Ob ponedeljkih ali petkih je to običajno krožek MOFA (Matematična orodja v fiziki in astronomiji), ob torkih pa Astronomski krožek. Uradno se oba krožka končata ob štirih, a predvsem astronomija se zna zavleči do pol petih ali petih. Sledi moja pot domov, ki navadno traja malo dlje od tiste v šolo.

Ko končno prispem domov, navadno kaj pojem, si vzamem pol ure zase, nato pa se odpravim na trening namiznega tenisa. Po zaključku ob osmi uri doma se doma po potrebi še kaj učim za ocenjevanja ali bližajoča se tekmovanja ter grem teoretično spat okoli desetih... bolj realno enajstih.

Kakšni so tvoji cilji za prihodnost? Se vidiš v Ljubljani - doma - ali te mika tujina?

Zaenkrat glede tovrstnih vprašanj še nimam suverenega odgovora.

IJSO ekipa, Bangkok 2023

Nisem še dokončno odločen glede izbire študija. V tujino bi z veseljem šel na kakšno izmenjavo ali celo študij, saj sem z lastnimi očmi že večkrat videl, da ima tujina človeku mnogo ponuditi, vsaj v smislu raznovrstnosti. Glede morebitnega bivanja ali zaposlitve v tujini še nisem razmišljal. Bomo videli.

Kaj bi svetoval drugim mladim, ki želijo slediti svojim sanjam in razvijati svoje talente?

Gojite svojo radovednost in ne sekirajte se preveč glede ovir na poti do uspeha. Če si nečesa res želite in ste pripravljeni v to vložiti delo, je vse mogoče in ni nobena ovira previsoka.

Če vas vlečejo znanstvena področja in ste na prehodu v srednjo šolo, bi vam svetoval, da dobro razmislite o tem, kaj vas res najbolj zanima. Če vzamem primer Gimnazije Bežigrad, je na šoli na voljo okoli sto prostočasnih dejavnosti, ki večinoma potekajo popoldne. Poleg tega imajo dijaki možnost obiskovati še štiriurne priprave na temo matematike na mednarodnih tekmovanjih na Fakulteti za matematiko in fiziko v petek popoldne ter v okviru izbirnega postopka za kemijsko olimpijado večurne sobotne priprave na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo. Kot vidite, je možnosti ogromno in največ boste odnesli, če si postavite prioritete in se predvsem

posvečate tistemu, kar vas res najbolj zanima.

Nazadnje naj opozorim še na to, da bodite pripravljeni sprejeti kritike. Tudi sam imam s tem včasih težave, a dejansko vam večina ljudi ne želi nič slabega in jim je vredno prisluhniti.

Kaj ti je v okolju, kjer bivaš, najbolj všeč?

Rudnik se mi zdi eden najlepših predelov za bivanje v Ljubljani. Tako center mesta kot Golovec sta ravno prav oddaljena, da se lahko odpraviš na prijeten sprehod, bodisi v mesto ali v naravo. Poleg tega ponuja Golovec tudi ogromno zabave za gorsko kolesarjenje ter daljše sprehode do Orel ali Sv. Urha.

Čeprav vsi radi povemo kakšno ekstremno prigodo s svoje osnovne šole, bodisi o t. i. gaserjih in limkah, bodisi o pretepih ali kajenju na šolskih straniščih, je Osnovna šola Oskarja Kovačiča glede na to, kar sem slišal o drugih osnovnih šolah, ena izmed lepših, boljših in bolj urejenih v Ljubljani. Na nobeni šoli niso vsi učitelji oz. profesorji super, a moja nekdanja šola se ponaša s kar nekaj takimi, ki v svoje delo vlagajo ogromno truda in sledijo svojemu poslanstvu zagotavljanja kvalitetnega pouka vsem učencem.

Zlato priznanje za Oskarjevo Ekošolo

Avtorica: Tanja Hudobivnik, POŠ Rudnik

V nedeljo, 16. 3. 2025 se je Oskarjeva ekošola s svojimi aktivnostmi na temo Ajda predstavila na sejmu Altermed v Celju in prejela zlato priznanje.

Ajdo, slovensko sveto rastlino, ki je že v preteklosti predstavljala pomeben del kmečkega jedilnika in ki jo še danes cenimo kot hranilno, bogato in zdravo kulturno rastlino, smo kot eko šola predstavili na svojstven in predvsem izkustven način.

“Kjer bo zrno ozelenelo in zraslo, tam ostanite, ako pa v treh dneh ne bo ozelenelo, ga izkopljite in se pomaknite dalje ... Še dandanašnji seje Slovenec ajdo.”

Slovenska ljudska pravljica Ajdovo zrno

Utrinki s sejma Altermed

V okviru številnih šolskih dejavnosti smo z učenci naše šole spoznavali in okušali ajdo na različne načine, kar smo predstavili tudi na sejmu v obliki plakatov, posnetkov, izdelkov in degustacij jedi. Med drugim so bili predstavljeni tudi ljudski plesi ob žetvi, mlačvi in lukofu, narodna noša, kot tudi projekt revitalizacije šolskega vrta, ki ga izvajamo tudi pod okriljem projekta CoFarm4Cities.

Ajdo smo v šoli sejali in jo uporabili kot dodatek jedem v obliki vitaminsko bogatega mikrozelenja, kot tudi primer ozelenitve vrtov hišk iz kartona. Okušali smo ajdov med, čaj in različne jedi (ajdov kruh z orehi, žgance, palačinke, piškote, peciva in pite). Nekatere preizkušene jedi iz ajde smo ponudili tudi obiskovalcem nedeljskega sejma. Med drugim smo jim predstavili kuharsko knjigo z ročno napisanimi recepti iz ajde, ki so jo izdelali učenci 3. d razreda in nad čemer so bili obiskovalci še posebej navdušeni. Ajdo smo vključili tudi v šolski jedilnik, predvsem v tednu slovenske hrane. Tako imajo učenci naše šole ajdo večkrat na jedilniku v obliki ajdovega kruha z orehi, žgancev in ajdove kaše.

Ajda nas navdušuje in ponosni smo na to, da je na slovenskem ozelenela in zrasla. In prav zato smo Slovenci tu ostali.

Bralni klub Rakovnik

Avtor: Člani Bralnega kluba

To šolsko leto smo se štirje ljubitelji branja odločili, da v knjižnici, ki deluje v sklopu Salezijanskega zavoda na Rakovniku, organiziramo mesečne literarne večere. Ideja je pravzaprav nastala že lansko leto, ko smo v Mestni knjižnici - enota Rudnik organizirali uspešen literarni večer. Knjižnica Rudnik je v našem kraju le prva, Salezijanska knjižnica Rakovnik, kratica SKR v Cobissu, pa je njena mlajša sorodnica, ki se poleg bogatega izbora gradiva kot je v splošnih knjižnicah še posebno posveča verski literaturi..

Zaradi pričakovane zagledanosti samo v ekrane smo vsakič znova presenečeni nad številnimi in navdušenimi pogovori o prebranih knjigah. Torej, kot kaže, ljudje še beremo. Do sedaj se je zvrstilo več tem: o vojni in mirovništvu, narodopisna, zgodovinska, mladostniška in naravovarstvena tematika ter večer poezije. Pogovor v našem primeru pomeni tudi vajo v, danes tako redki veščini, poslušanju. Kar dobro nam gre, ker so vtisi o prebranem zelo osebni in iskreni, širokosrčni in temelječi na bogatih življenjskih izkušnjah.

Prednost takšnih večerov je vsakokratno pozitivno presenečenje, kako lahko vsak od nas drugače vidi določenega avtorja, njegov slog ali poudarke. Dalo bi se reči, da postajamo bolj kulturni, s pomočjo različnih knjižnih svetov bolje osmišljamo naša življenja in se učimo razumevanja drugega. Včasih razbremenimo besede z glasbo, da se zbudijo tudi naša srca in ne samo razum. Ko se ob koncu zadržimo še ob skromni pogostitvi, je lepo videti, da nam predlogov za navdihujoče knjige, kar ne zmanjka. Da, prav vsak lahko

da svoj predlog za knjigo, ki jo bomo skupaj prebrali in se o njej pogovarjali. O njej potem pripravi kratek uvod s podatki o avtorju in kratko predstavitev prebranega. Katero knjigo bi pa vi predlagali? Pridite nas pogledat in predlagajte naslov, lahko ste tudi avtor.

Kot vsako drugo sredo v mesecu ob 19:30 bo 14. maja spet naše srečanje v knjižnici na Rakovniku. Pogovarjali se bomo o knjigi Preden se kava ohladi, pisatelja Toshikazuja Kawaguchija. Vsi lepo vabljeni!

Bralna kultura

Avtorji: KJŠ, člani društev in Karolina Harjač Bricelj, Knjižnica Rudnik

»Sedela sem v čakalnici, ko sem opazila dekle, ki je v naročju držalo knjigo. Ni bila elektronska, ni imela zaslona. Bila je prava. In brala je. V tistem trenutku sem se spomnila, kako redki so taki prizori postali.«

V času, ko je dnevnih novic in obvestil toliko, da jih niti sproti ne moremo vseh prebrati, se zdi branje knjig kot tihi upor proti tempu sodobnega sveta. A tudi branje se spreminja, po vsebini kot po obliki, prihajajo novi formati, nove zgodbe in novi bralci.

Pa vendar: ali je klasična knjiga res stvar preteklosti? Ali e-bralniki in avdioknjige pomenijo konec branja? Je konec z bralno kulturo, kot smo jo poznali?

V javnosti res vse manj vidimo ljudi s (klasičnimi) knjigami v rokah, saj so e-bralniki, tablice in telefoni veliko bolj priročni, ko smo na potovanju, na vlaku, avtobusu ali v čakalnici. A tiskane knjige po uporabi tiskane še

vedno prevladujejo. Predvsem med ljubitelji klasičnega branja, saj je občutek papirja in vonj po knjigi za mnoge nepogrešljiv.

Bralna kultura ni samo branje, je spoštljiv odnos do knjige, je zaupen stik z mislijo, ki jo je nekdo zapisal in je prostor, kjer se besede razumejo in občutijo. Če ste kdaj ob branju knjige začutili mir, vznemirjenje ali vas je knjiga tako pritegnila, da ste pozabili na okolico in ste se popolnoma zlili z dogajanjem v knjigi – potem veste, kaj je bralna kultura. Pa je popolnoma vseeno, ali berete klasično knjigo, prek e-bralnika ali pa knjigo poslušate.

Danes je branje postalo bolj fleksibilno in raznoliko. Moderno branje pomeni, da si lahko vsak izbere način, ki mu najbolj ustreza, od tiskane klasike do zvočnih romanov. Avdioknjige pa so zares odlična rešitev tako za dislektike, ki jim olajša branje in razumevanje, še bolj pa za slepe in slabovidne, katerim so zvočne knjige pomenijo celo edini stik z literaturo!

Morda je ravno to čar sodobnega branja, da lahko izbiramo kako bomo brali. Tudi, če beremo drugače kot nekoč, bistvo ostaja isto. Knjige nas še vedno povezujejo z zgodbami, vprašanji in svetovi, ki bi jih sicer spregledali.

Nekaj statistike

Nekaj statističnih podatkov za Slovenijo za leto 2023:

58 splošnih knjižnic:
277 krajevnih knjižnic
13 bibliobusov
431.158 članov (20,3 %
prebivalstva Slovenije)
12.160.964 enot knjižničnega
gradiva
zaposlenih 1.226

Kaj berejo v naših društvih

V naši razširjeni družini obožujemo pravljice! Starejši beremo predvsem strokovno literaturo, imamo kar nekaj priročnikov o vrtičkarstvu, kmetijstvu, telesni aktivnosti. Tu in tam kupim knjigo, ker imam raje knjigo v roki kot pametni telefon. Branju se posvečamo predvsem v jesensko-zimskem času, o knjigah oz. njihovih vsebinah se včasih tudi pogovarjamo. V domači knjižnici imamo nekaj sto različnih knjig od otroških, mladinskih knjig, nekaj romanov, pesniških zbirk, priročnike, leksikone, tudi kakšen star slovar se najde. *(Športno društvo Barje)*

Ker imamo pozimi več prostega časa, največ beremo takrat. Med prebranimi knjigami je največ strokovne literature, o kateri se tudi pogovarjamo. Naše priljubljene knjige: Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje (Pavel Zdešar), Čebelarstvo za začetnike in strokovnjake (Veroljub Umeljčič), Brez čebel ne bo življenja (Peter

Kozmus, Boštjan Noč, Karolina Vrtačnik), Nedonosna pčela jevanđelje prirode (Dr Tomislav Terzin), Varoja, čebela, čebelar (Milan Meglič, Vladimir Auguštin), mesečna revija Slovenski čebelar. (*Čebelarstvo društvo Barje*)

Branje spodbujamo predvsem med najmlajšimi člani, s katerimi se tudi pogovarjamo o knjigah, ki so jih prebrali. Zato med našimi najljubšimi knjigami prevladujejo otroška dela! (*PGD Barje*)

Pisana družina ustvarjalk pri nas ima pisan nabor žanrov, od še vedno priljubljene mladinske literature, znanstvene fantastike, romanov, kriminalk do sodobnih in ljubezenskih romanov ter strokovne literature s področja umetnosti, polimerne gline in rokodelstva. Posebne vzpodbude za branje ne rabimo, ker rade beremo, ene zelo veliko, druge nekoliko manj, a še vedno veliko. Včasih, če je kakšna knjiga zares zanimiva, se o njej pogovarjamo. Če bi izbirale seznam najljubših knjig, bi bil seznam predolg. Smo pa pred kratkim ugotovile, da je verjetno največkrat prebrana knjiga v naši družbi Pika Nogavička. Ne samo, da smo jo brale vse, nekatere med nami celo po nekajkrat, tudi po 20x! (*Poligilda, društvo ustvarjalcev*)

NAJRAJE OD VSEGA PA BEREM

Knjižnica Rudnik je enota Mestne knjižnice Ljubljana in njeno osnovno poslanstvo je spodbujanje bralne kulture, vseživljenjskega učenja ter zagotavljanje prostora za kulturne in izobraževalne dogodke.

Je pomembno kulturno središče lokalne skupnosti. Poleg bogate knjižne zbirke ponuja številne aktivnosti za vse generacije, med njimi pravljичne urice za najmlajše, ustvarjalne delavnice, literarne večere in strokovna predavanja. Knjižnica Rudnik sodeluje pri vseh projektih Mestne knjižnice Ljubljana in aktivno spodbuja bralno kulturo v lokalnem okolju. Za spodbujanje branja izvajamo številne projekte in programe. Med najpomembnejšimi so Mesto bere za odrasle bralce in Poletavci – poletni bralci za otroke in mladino.

Knjižnico obiskujejo ljudje vseh starosti in interesov: od najmlajših, ki se udeležujejo pravljичnih uric, do učencev, študentov, raziskovalcev, upokojencev in drugih ljubiteljev knjig. Je prostor srečevanja, učenja in izmenjave idej, kjer vsakdo lahko najde nekaj zase – med policami ali na kakšni od prireditve, ki jih lahko obiščete.

Naši uporabniki najraje posegajo po novostih in priporočilih, za katere izvedo iz medijev, še posebej iz revije Bukla, po knjigah, ki jim jih priporočijo prijatelji, znanci (in knjižničarji), veliko izposojenega gradiva pa je tudi s seznamov za domača branja. Najbolj iskane knjige si je koristno kar rezervirati in se postaviti v čakalno vrsto. Če na spodnjem seznamu ne najdete nič zase, nič zato, pridite do nas in bomo skupaj poiskali vašo naslednjo najljubšo knjigo. Se vidimo v Knjižnici Rudnik.

Seznam najbolj branega gradiva od januarja do marca 2025 v Mestni knjižnici Ljubljana

Leposlovje odrasli:

Rooney, Sally: Intermezzo

Perrin, Valérie: Sveža voda za rože

Ahčan, Uroš: Skalpel : iskrena pripoved o življenju in delu kirurga

Golob, Tadej: Oj, Triglav, moj dom

Mihelič, Tomaž: 33 : to ni še ena knjiga o Caminu

Stroka odrasli:

Zupančič, David: Znanost mirnega življenja

Volčič, Sara: Leglo zla : iz oči v oči z najhujšimi zločinci na Slovenskem

Bončina, Tina: A to je vse, kar je? : zaživite drugače

Dispensa, Joe: Odvadite se biti to, kar ste : kako se znebiti starega uma in ustvariti novega

Attia, Peter: Živimo dlje : znanost in umetnost dolgoživosti

Otroci:

Donaldson, Julia: Zverjasec

Donaldson, Julia: Zverjašček

Rippin, Sally: Brina Brihta

Donaldson, Julia: Superdeževnik

Donaldson, Julia: Bi se gnetli na tej metli?

Mladina:

Rowling, J. K.: Harry Potter, Kamen modrosti

Pregelj, Sebastijan: Zmaj nad mestom

Novak, Bogdan: Grajski strah

Dahl, Roald: Matilda

Pilkey, Dav: Pasji mož, Materin vrh

Užitne rastline v naravi

Avtorica: Katja Malovrh, Botanični vrt Ljubljana

Spomladi se navdušujemo nad regratovo solato in raznimi namazi s čemažem. Regrat in čemaž pa nista edini rastlini, ki ju lahko nabiramo. Verjetno ste že kdaj slišali za špinačo iz kopriv. Sveže mlade liste koprive skuhamo, zmešamo s paličnim mešalnikom in že imamo pripravljeno odlično jed. Pri nabiranju užitnih rastlin v naravi je potrebno paziti pri količini zaužite rastline.

Včasih je lahko neka rastlina v majhni količini užitna, celo zdravilna, če pa pretiravamo lahko dosežemo nasprotni učinek. Tudi ljudje si nismo vsi enaki in nekaterim uživanje določene rastline ne povzroči hudih težav, drugim pa. Zaradi tega se priporoča, da ko pričnemo z uživanjem neke nove rastline, to počnemo počasi v majhnih količinah, da vidimo, kako se naše telo odzove.

Pomlad je izvrsten letni čas za nabiranje užitnih rastlin v naravi, saj so rastline mlade. Velja nekako nenapisano pravilo, da so tiste mlade rastline, ki so na sveže pognale, najboljše za uživanje. Zadnje čase zelo popularna navadna regačica je izvrsten plevel, ki ga lahko uporabljamo svežega v solati, posušenega za kasnejšo uporabo ali kuhanega. Ravno v spomladanskem času so njeni listi izvrstni, jeseni pa malo manj, saj postajajo bolj grenki. Super namig za jesen pa je ta, da regačico redno kosite, saj bo tudi čez leto poganjala nove liste.

Priljubljena užitna rastlina je tudi lakota. V Sloveniji raste več vrst in vse so užitne. Lakoto najdete skoraj povsod, vendar je ne nabirajte ob cestah, raje jo poiščite umaknjeno od cest in sprehajalcev s kužki, urin in iztrebki nam lahko namreč povzročijo hude težave.

Na travnikih in tudi ob hišah, lahko najdete bršljanasto grenkuljico. To majhno rastlino z vijoličastimi cvetovi lahko uživamo surovo ali toplotno

Bršljanasta grenkuljica.

obdelano. Sicer ime namiguje na bršljan in bi sklepali, da ima rastlina liste podobne bršljanu, ampak jih nima. Listi so drobni in ledvičasti. Najlažje jo boste spoznali, ko cveti, saj ima tipične dvoustnate cvetove.

Trobentica, črna detelja, marjetica in vijolica so spomladanske rastline, ki so večini poznane, vendar večina ne ve, da se jih lahko uporablja v prehrani. Užitni so tako cvetovi in listi.

V gozdu lahko opazite majhno praproto, ki so jo včasih uporabljali kot sladilo. Govorimo o sladki koreninici katere podzemni del – korenika – se lahko uporablja kot sladilo. V Sloveniji so sicer prisotne tri vrste, najbolj primerna je navadna sladka koreninica. Pretiravati pa vseeno ni dobro, saj ima odvajalni učinek. Zelo pogosta vrsta v gozdovih je tudi smrdljivka

ali krompirjevka, nekateri rečejo kar gozdni regrat, zaradi njenega videza. Ime krompirjevka izhaja iz vonja in okusa listov, ki spominjajo na krompir.

Tiste gozdne deteljice z nežnimi zelenimi listi, katerih cvetovi so ob slabem vremenu zaprti, imajo užitne liste. Listi so prijetno kiselkastega okusa in vsebujejo oksalno kislino. Vendar pozor, prevelika količina lahko povzroči težave z želodcem. Pogosto drevo v naših gozdovih bukev, ima užitne mlade liste, ki so izvrstni v solati.

Ob robovih gozdov pogosto raste česnovka, če si list zmečkate med prsti, boste hitro vedeli zakaj. Uživali naj bi sveža, saj toplotno obdelana zgubi okus.

Invazivne vrste

Pa morda še malo govora o invazivnih rastlinskih vrstah. Invazivne rastlinske vrste so tujerodne vrste, ki predstavljajo nevarnost našim avtohtonim, saj preraščajo marsikatera rastišča. Se pa med njimi najde tudi marsikatera užitna. Mladi poganjki dresnika so izjemno okusni ocvrti. Topinambur, ki ima cvetove podobne sončnici, samo manjše, raste v bližini bregov, včasih pa celo pobeglo iz vrtov, ima užitne podzemne dele – gomolje. So odličen nadomestek krompirja, primerni za sladkorne bolnike. Uživa se jih lahko tudi surove. Za prepoznavanje rastlin je zmeraj dobro, da to počnete z uporabo pravih knjig, lahko pa rastline obiščete v Botaničnem vrtu Univerze v Ljubljani in jih vidite v živo.

Butara, ki je zrasla čez mejo

Avtor: I. P.

Foto: arhiv vaščanov

Vsako leto na predvečer cvetne nedelje pred cerkvijo svetega Simona in Jude Tadeja na Rudniku v Ljubljani zažari veličastna butarica – ena največjih v Sloveniji. Ta mogočen simbol praznika in prebujanja narave je delo vaščanov iz Orel, ki z neverjetno predanostjo, sodelovanjem in spoštovanjem do tradicije ohranjajo ta edinstven običaj.

Pobudnika za izdelavo te velikanke sta Beti in Tomaž Okorn, ki sta skupaj s sosedi in drugimi vaščani iz Orel že leta 2000 začela snovati idejo o največji butarici daleč naokoli in jo skupaj tudi izdelali in postavili. Navdih zanj sta dobila, ko gospe Trnčevi izdelali kar dva metra visoko butarico iz zelenja in majhnih oblancev. To je spodbudilo razmislek, da bi izdelali butarico velikanko, sestavljeno ne le iz zelenja, temveč tudi iz večjih, barvitih oblancev, po katerih so Orle znane že od nekdaj. Tamkajšnji vaščani so namreč butarice iz oblancev nekoč množično izdelovali in jih prodajali na ljubljanski tržnici.

Po veliko razmišljanja o barvah, zelenju, tehnični izvedbi in simboliki, je leta 2000 nastala prva orlovska

butarica velikanka. Od takrat je postala nepogrešljiv del praznovanja cvetne nedelje v rudniški župniji in zaščitni znak krajevnosti skupnosti.

Butarica, ki v dolžino meri med 16 in 20, celo do 21 metrov (kar je njihov dosednji rekord), ni le praznična dekoracija, temveč izraz globoke povezanosti skupnosti, vere in spoštovanja do narave. Izdelujejo jo iz zelenja, vej, bršljana, pušpana in drugih naravnih materialov, zbranih v okoliških gozdovih. Poseben čar pa ji dajejo barviti oblanci – skrbno pripravljeni, pobarvani in razporejeni v pisanih odtenkih, ki simbolizirajo veselje, pomlad in novo življenje.

Priprave na izdelavo se začnejo že približno deset dni pred praznikom – izdelujejo jo po službi, po etapah. Treba je nabrati zelenje, pripraviti šibje, podreti in oguliti smreko, izrezati oblance in jih pobarvati. Prava akcija pa se zgodi na predvečer cvetne nedelje, ko se v gasilskem domu na Orlah zbere veliko vaščanov, tudi otrok in že vnukov prvotnih ustvarjalcev. Skupaj v prijateljskem in veseljem vzdušju v približno petih do šestih urah sestavijo butarico. To je dogodek, ki se ga vsi veselijo, saj pomeni več kot le pripravo na praznik. Je praznik sam po sebi.

Ko je butarica sestavljena, jo v soboto zvečer pripeljejo z Orel pred cerkev na Rudniku. Tam jih vedno pričaka župnik gospod Lojze Zupan, ki pripravi pogostitev, in skupaj z vaščani sodeluje pri slovesni postavitvi. Nato se vsi skupaj vrnejo na Orle, kjer sledi zaključno druženje, obvezno začinjeno s harmoniko in veseljem.

Posebnost letošnjega leta je, da bodo orlovsko velikanko prvič postavili tudi na Kureščku – še ena nova pot, po kateri gre tradicija, ki pa ostaja zvesta svojim koreninam.

Tradicija izdelave butaric iz Orel ima torej dolgo zgodovino, saj je prisotna že od nekdaj. Z vključevanjem vseh generacij – od otrok do starih staršev – pa je postala ne le kulturna, ampak tudi medgeneracijska zgodba skupnosti. Zaradi svoje edinstvenosti je ta običaj tudi vpisan v register nesnovne kulturne dediščine.

V času, ko pogosto pozabljamo na pomen skupnosti, tradicije in sodelovanja, orlovska butarica ponuja navdihujoč zgled, kako se z voljo, ustvarjalnostjo in ljubeznijo do domačih krajev lahko ohranja nekaj resnično dragocenega – nekaj, kar raste iz zemlje, a sega v srce.

Policisti opozarjamo na drzne tatvine v vaših domovih

Kako delujejo drzni tatovi?

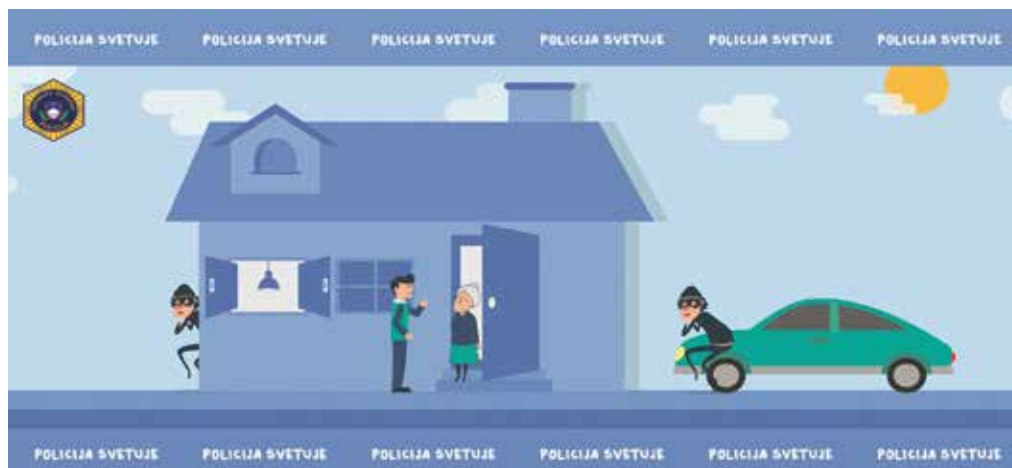
- Žrtve so pogosto starejše osebe na osamljenih krajih, ter osebe, ki so same v stanovanju, tatvine pa se največkrat zgodijo dopoldne.
- Tatovi delujejo v skupinah.
- Eden izmed tatov vas zamoti z raznimi pretvezami (sprašuje za pot; poizveduje, ali ste sami doma; pove, da je iz komunalnega ali telekomunikacijskega podjetja, elektropodjetja ipd. in da bo v okolici vašega doma napeljeval kable, kopal jarke; razlaga, da zbira staro železo; prosi za vodo ipd.) in poskuša zvabiti stran od doma ali vstopiti v stanovanjsko hišo, da opravi pregled.
- Drugi tatovi medtem vstopijo v vaš dom ter krajejo denar in vrednejše predmete.

Kako ukrepati, da ne postanete žrtev tatov?

- Bodite pozorni na sumljiva vozila in osebe v okolici svojega doma ter o tem obvestite policijo na telefonsko številko 113.
- Vedno zaklepajte vrata, zapirajte okna in doma ne hranite večjih vsot denarja.
- Neznancev ne spuščajte v svoj dom.
- Pogovor z njimi opravite na varni razdalji (skozi okno, z balkona ipd.).
- V pogovorih s sumljivimi osebami vzbudite prepričanje, da niste sami doma.
- Na pojav takšnih oseb opozorite sosede.
- Ko vas ni doma, imejte v hiši oziroma stanovanju prižgano luč in se dogovorite s sosedi, naj bodo pozorni tudi na vaš dom.

Kako ukrepati, če postanete žrtev tatov?

- Obvestite policijo na telefonsko številko 113.
- Zapomnite in zapišite si čim več podatkov o tatovih (opis zunanjšega videza, uporabljeno vozilo, smer odhoda ipd.).
- Do prihoda policistov ne hodite tam, kjer so se gibali tatovi, in ne premikajte predmetov, s katerimi so bili ti v stiku.

Policisti opozarjamo na vsiljivo beračenje pred trgovinami

Kako delujejo vsiljivi berači?

- Vsiljivi berači, prosjačijo predvsem pred vhodi v razne trgovine, bodisi pred vozički, kjer naprošajo za denar.
- Berači se predstavljajo, kot da so obnemogli, invalidni, ter s tem poskušajo pri ljudeh vzbuditi občutek usmiljenja, zaradi česar ljudje pogosto dajo denar in so na ta način prevarani.
- Berači se predstavljajo z raznoraznimi izkaznicami invalidnosti, gluhonemosti, katere si pridobijo sami.

Kako ukrepati, da ne postanete žrtev vsiljivega beračenja?

- Bodite pozorni, da se vam berači, ki so pred trgovinami, ne zasmilijo, saj v resnici niso invalidni, oz. gluhonemi, gre zgolj za prevaro, s katero želijo ogoljufati ljudi.
- Omenjenim beračem ne nasedajte in jim ne dajajte denarja.

Odkrijte dogodke v ČS Rudnik!

Ste že opazili, da imamo na naši spletni strani koledar dogodkov? Tam redno objavljamo, kaj se dogaja v naši četrtni skupnosti, od kulturnih prireditev do športnih dogodkov, zanimivih delavnic in drugih druženj krajanov.

Naj bo tudi vaš dogodek viden! Če organizirate kaj zanimivega in bi želeli povabiti krajanke, nam to sporočite, da dodamo v koledar.

Koledar dogodkov: <https://rudniskacetrinka.si/koledar/>

USTVARJALNI
SEJEM USTVARJALCEV
IN UMETNIKOV

Botanični vrt
Ljubljana, Izanska c. 15
SOBOTA, 24. MAJ 2025
SOBOTA, 11. OKTOBER 2025
10H - 16H

Ustvarjalni vrt

Topli dnevi vabijo tudi na prijetne sprehode, zato vas spet vabimo na sejem **Ustvarjalni vrt** v Botaničnem vrtu UL, na katerem se bodo predstavili vsakovrstni slovenski ustvarjalci. Ne glede na to, ali potrebujete darilo za ljubo osebo, ali bi radi sebi kupili kaj lepega še pred poletjem, ali vas zanima, kaj počnemo, ali bi šli samo na sprehod po vedno zanimivih potkah Botaničnega vrta – na vsak način vas bomo veselili.

Tekmovanje četrtnih skupnosti v velikih kanujih

Organizatorji: ZŠD Krim in KKK Ljubljana
Kje: Ljublanica, pod Prulskim mostom, četrtek, 12.6.2025 ob 16h

Lanski prvaki Tekmovanja v velikih kanujih za četrtne skupnosti, ekipa ČS Rudnik - Krimovci, vas vabi in izziva! Ste pripravljeni preizkusiti svojo moč, uigranost in veslaške spretnosti? Zberite ekipo, sprejmite izziv in se nam pridružite na nepozabnem tekmovanju, kjer zmaga najboljši, vsi pa se zabavamo!

Več o tekmovanju preberite na www.rudniskacetrinka.si, kjer bo objavljena tudi povezava do prijavnice. Lahko pa za informacije in prijave pokličete ali pišete v pisarno ČS Rudnik!

ŠD Golovec trails Festival Ljubljana MTB vikend na Golovcu, 6. september 2025

Festival Ljubljana MTB Vikend združuje te elemente in ponuja gostujočim in domačim kolesarjem gostoljubno platformo za raznolike dejavnosti, od organiziranih izletov do dirkaških preizkušenj, v treh dneh bogatega programa.
<https://golovectrails.com/>

Turistično društvo Barje (<https://td-barje.si/>)

sobota, 21.6.2025: **Žabarije** (OŠ OK, Dolenjska cesta)

sobota 31.5.2025: **Pohod po Barju** (Ižanska 303)

Poligilda, društvo ustvarjalcev

15.5.2025: **Četrtna ustvarjalnica** (brezplačna ustvarjalna delavnica s ČS Rudnik)

21.6.2025: **Delavnice na Žabarijah**

20.9.2025: **Delavnice na Dnevu ČS Rudnik**

Botanični vrt UL (<https://www.botanicni-vrt.si/>)

Sobota, 26. april 2025 ob 9.00 uri: **BOLŠJI SEJEM rastlin**

Dan četrtne skupnosti

Čeprav se pomlad šele dobro prebuja, do poletja je še kar nekaj časa, mi že razmišljamo o jeseni! Za vse nas že načrtujemo **Dan četrtne skupnosti Rudnik**, ki bo z **Oskarjevim pohodom** tudi letos priložnost za druženje, zabavo, šport in gibanje. Če bo vse po načrtu, se dobimo pred dvorano Krim, če bo kje drugje, pa vas obvestimo!

Pridite, da obudimo stare spomine, ustvarimo nove in še bolj povežemo našo skupnost!

Dan ČS 2024

DAN
ČETRTE SKUPNOSTI
RUDNIK

20.9.2025

ŠPORTNI DAN NA KRIMU

OSKARJEV POHOD

SREČANJE KRAJANOV

V primeru dežja, bo dogodek 27. 9. 2025. Točno lokacijo sporočimo konec avgusta.